

Druhý Kongres českých politologů

Ve dnech 5. a 6. září 2003 proběhl v Praze v areálu České zemědělské univerzity II. Kongres České společnosti pro politické vědy (ČSPV). Organizace nejrepresentativnějšího setkání české politologické obce se ujala doc. Vladimíra Dvořáková z pražské Vysoké školy ekonomické. Připomeňme pak, že historicky první kongres českých politologů uspořádal v září 2000 Mezinárodní politologický ústav brněnské Masarykovy univerzity.

Dozdržena tak byla trojroční perioda pořádání kongresů ČSPV. Ta přitom byla v závěru kongresu některými členy Společnosti označena za příliš dlouhou. Argument zněl, že daná pauza mezi jednotlivými „sjezdy“ způsobuje obtíže při komunikaci členů české politicko-vědní komunity a nepříspěvá k žádoucím výstupům: výměně informací o institucionálních i personálních aktivitách či debatám nad aktuálními problémy odborného i akademického rázu. Vedení ČSPV, zaštiťující daný model, se naopak odvolalo na identický, tedy tříletý cyklus, v němž jsou organizovány kongresy IPSA. Řešením, jak vyplynulo z následné diskuse, by mohlo být (při zachování tříleté periody kongresů) pořádání každoročních tematicky sevřenějších konferencí, jež by sice neměly hromadný kongresový charakter, nicméně naplnily by poptávku po častějším setkávání českých politologů na domácí půdě.

Ale vraťme se k náplni kongresu. Předpokládám, že nikoli nevýznamná část čtenářů tohoto textu byla jeho přímými účastníky, a tak následující věty nemusejí mít charakter standardní zprávy, nýbrž mohou představovat čistě subjektivní pohled autora.

Nuže vědecká část kongresu byla strukturována do dvaceti tří panelů! Toto skutečně vysoké číslo, zvláště vzhledem k reálnému počtu politologů v České republice, bylo výsledkem liberálního přístupu organizátorů k možnosti navrhnout vlastní tematický okruh, resp. spektive přetvořit následně navržené téma do

podoby personálně dostatečně pokrytého (minimálně čtyři vystupující) panelu. Což se tedy na papíře podařilo ve 23 případech; nejsem si přitom jist, zda se všechny panely uskutečnily. V celkovém vyznění kongresu se nicméně četnost neodrazila zcela šťastně.

Jednotlivé panely se totiž vzájemně překrývaly. Jistě, pokud v rámci konference probíhají dva panely současně, je to vzhledem k povětšinou napjatému času normální. Ale pokud se jedná o tři či dokonce čtyři paralelní sekce, ztrácí akce charakter setkání a rozdrbje se do separovaných skupinek. Celistvá reflexe výstupů kongresu je pak vlastně nemožná.

A druhá poznámka: je mi líto, že některé panely byly sestaveny z referujících reprezentujících v převážné míře pouze jednu instituci (povětšinou šlo o model tři „domácí“ na jednoho „cizince“). Argument o snaze představit vlastní pracoviště a prezentovat jeho odborné výstupy zde dle mého soudu neobstojí; k naplnění takového záměru si lze zorganizovat vlastní konferenci. Využití půdy kongresu si však dovoluji považovat za jdoucí proti duchu celé akce.

Aby však můj názor nevyzněl škarohlídsky; což by koneckonců vůbec neodpovídalo mému výslednému dojmu. Kongres z mého pohledu přinesl řadu pozitivních momentů. Jednání oživila přítomnost zahraničních hostů, představilo se tu několik nových tváří, což dokazuje, že stabilizace české politologické komunity nemusí znamenat nehybnost, a především úroveň několika panelů byla skutečně vysoká (např. *Možnosti ústavních změn v ČR*, *Vývoj stranického systému ČR*, *Krajní pravice v soudobé české a evropské politice*; některé z příspěvků již byly zpřístupněny na webu ČSPV www.e-politika.cz). Toto konstatování přitom mohu opřít o srovnání s kvalitou příspěvků, které jsem vyslechl o měsíc později na konferenci CEPISA ve Vilniusu. Pro mne jednoznačným závěrem v tomto smyslu je, že česká politologie produkuje řadu výstupů, které mají evropskou úroveň.

Druhou otázkou přirozeně zůstává, jak je dokáže „prodat“.

V tomto smyslu kongres poskytl určitý obrázek o aktuálním stavu české politické vědy. A konkrétně si troufám tvrdit, že kvalita jednotlivých panelů (které jsem mohl absolvovat) byla přímo odvislá od role, kterou daná témata v české politologii reálně hrají. Zda je jim věnována pozornost, zda o nich probíhá diskuse, zda jsou prostě z hlediska obecného diskursu *in*, a nebo *out*.

V duchu předchozích poznámek a po diskusích s kolegy nejen z MU si dovoluji nabídnout nápady, jež mohou být chápány i jako výzva k diskusi na téma „jak dál“. Především se domnívám, že je namístě zvážit omezení počtu panelů. Což nemusí znamenat ztrátu svobody stran možnosti kohokoli z členů Společnosti navrhnout tematický okruh. Vlastní návrhy by však měly být následně projít komisionálním porovnáním. To by jednak eliminovalo opakující se témata, jednak by dospělo k takové struktuře okruhů, které odrážejí skutečné směřování české politologie na začátku XXI. století a jejichž počet je fyzicky zvládnutelný. Ba dokonce se nabízí zvažovat, které osoby by se mohly stát jejich garanty. Připomeňme v této souvislosti námět oživit v rámci ČSPV ideu pracovních skupin.

Kongres s takto předjednanou programově-tematickou strukturou by tak, domnívám se, lépe reprezentoval skutečný stav české politologie. A z mého privátního pohledu by mi umožnil poslechnout si (pro mne vzácná) vystoupení kolegů i na taková témata, která jinak nejsou v centru mého zájmu. S neskrývaným motivem dozvědět se, co se v české politologické obci děje, „kdo na čem dělá“ a „co letí“.

Námítka o subjektivitě takovéhoh přístupu podle mého názoru neobstojí. Bude se přirozeně jednat o svého rodu autoritativní rozhodnutí, garantované ovšem jednak odborným renomé osob, jež daný soud vynesou, jednak

mandátem, který tyto osoby obdržely ve volbách v průběhu valné hromady. A mimochodem nemyslím si, že by v této věci vznikly nějaké zásadnější konflikty. Druhým pozitivním výstupem, v nějž bych věřil, by bylo menší množství absencí, se kterými se zářijový kongres trochu potýkal. Pokud budou mít přihlášení garanci skutečně širokého publika, domnívám se, že se zesílí i jejich pocit odpovědnosti dostavit se.

A jako druhý nápad k debatě: uvítal bych zavedení samostatné studentské sekce, prezentující výsledky vlastního badatelského snažení. Jedná se standardní rozměr zahraničních konferencí tohoto typu, ale chápu to i jako zásadní bod z hlediska perspektivy české politické vědy.

Byl bych velmi rád, kdyby tyto mé poznámky byly chápány ne jako kritika zářijového kongresu. Ostatně, jsem tuším znám jako nenapravitelný zastánce těchto akcí, a vůbec co nejčastějšího střetávání politologů-akademiků, a velmi dobře si též dovedu představit, kolik námahy a starostí bylo s pořádáním kongresu spojeno. Za investovanou energii i projevenou ochotu proto touto cestou organizátorům děkuji. Moje ambice při psaní tohoto spíše úvahového cvičení byla především naznačit, které záležitosti by podle mého názoru, a navíc bez velkých nákladů, mohly být zlepšeny. Tak aby třetí kongres, k jehož pořádání v roce 2006 se uvolila olomoucká politologie, výstižněji odrážel stav české politické vědy.

Odborně by jeho průběh měly garantovat nově zvolený (výrazně omlazený) výbor a nové předsednictvo ČSPV, v jehož čele nyní bude po tři roky stát doc. Dvořáková. Její volbou tak zároveň, přinejmenším v symbolickém personálním smyslu, skončila první etapa přiběhu politologie v českých zemích, neboť z postu předsedy ČSPV odešel prof. J. Škaloud. O slovo se definitivně hlásí nová generace.

Jan Holzer